

Izhaja ob 4 zjutraj.

Stane celoletno . . . 180 K
mesečno 15
za zased. ozemlje . 300
za inozemstvo . . . 520

Oglasi za vsak mm višine
stolpca (58 mm) . 2 K
tali oglasi do 30 mm
stolpca (58 mm) . 1

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Uredništvo:

Milodolciška cesta št. 16/L
Telefon št. 73

Upravišтво:

Sodna ulica št. 6
Telefon št. 36

Račun kr. pošt. šek. urada
št. 11.842

Neprijeten incident v konstituantni

Beograd, 19. aprila. (Zveč.) 18. seje ustavotvorne skupščine je bil otvoril predsednik dr. Ribar ob pol desetih. Prečital se je zapisnik zadnje seje, ki se je odobril brez izjem. Predsednik dr. Ribar sporoči poslušnikom, da se bodo v bodoče vsak dan pred sejo prečitali vsi poslanci, ker jih je bilo pri večeršnjih sejah navzočih nezadostno število. V bodoče se bo proti odsotnim poslancem postopalo po poslovniku. (Odobravanje.) Nato se prečita dole prošnje in pritožbe, ki se odkazujejo pristojnim odsekom. Poročevalec verifikacijskega odseka dr. Mogorović sporoči za tem, da je odobrena ostavka poslanca Stojana Protića in da se potvaja na njegovo mesto za poslanca Aleksander Dodić. — Dr. Laza Marković (radikalec): To poročate Vi v svojem imenu. — Dr. Momčilo Ivanović: To je falzifikat. Mi nismo imeli nobene seje in nismo ničesar sklenili. (Velik hrup pri radikalcih in narodnem klubu.) — Dr. Mogorović: To ni istina. To ni noben falzifikat. Štiri mesece se že ta ostavka kisa. Vi držite političnega mrtveca v klubu, pokupajte ga gospoda! (Velik hrup in protesti pri delu radikalcev in narodnem klubu.) — Prepri med poslanci Ivanovićem, Vujićem in Mogorovićem. — Predsednik Ribar: Gospoda! Stvar ni zavržena. To poročilo se bo tiskalo in razdelilo poslanecem. — Dr. Ivanović: Verifikacijski odsek ni imel seje in se ne more sklepati. To je falzifikat! (Velik hrup.) Poslanec Stjepan Barić: (jugoslovenski klub): Verifikacijski odsek ni imel seje, kako more biti kako poročilo? — (Hrup pri radikalcih, narodnem in jugoslovenskem klubu. Medsebojno pojasnjevanje poslancev izven poslanskega mesta.) Velikemu hrupu med poslanci omenjenih klubov se pridružijo tudi komunisti. Predsednik poziva k redu. Dr. Ribar hoče prečitati poročilo

odseka. (Veliki protesti pri radikalcih.) Dr. Ivanović zahteva, naj se seja prekine. Predsednik prekine sejo ob pol enajstih. Vsi poslanci odidejo v klubove prostore, kjer so se vršila posvetovanja zlasti pri onih klubih, ki so zastopani v vladi. Ob 12. otvori predsednik zopet sejo ter izjavi, da je bilo 12. aprila 1921. prečitanje poročila verifikacijskega odseka o ostavki poslanca Stojana Protića. Takrat je kot predsednik objavil, da se bo to poročilo tiskalo in razdelilo med poslance. Naglašja, da je bilo dosedanje postopanje običajno in da se je vedno tako prakticiralo. Kadar je prišlo na vrsto vprašanje o ostavki katerega poslanca in njegovega naslednika, se je to vprašanje reševalo vedno avtomatično cirkularnim potom po članih verifikacijskega odseka. Tako je bilo tudi v tem slučaju. — Nato je razpravljali dr. Surmin o poslovniku. Predsednik končno prekine debato.

Ko je podal se minister za agrarno reformo nekatera pojasnila o vprašanju dobrovoljcev, je predsednik zaključil sejo. V popoldanski seji je poslanec Divac zaključil svoj večeraj pričetni govor.

INCIDENT PORAVNAN.

Beograd, 19. aprila. (Izv.) Tekom popoldneva je bil v medsebojnem sporazumu med demokrati in radikalci incident radi Protićevega mandata poravnal. Poročilo se vrne verifikacijskemu odseku v formalno razpravo in sklepanje.

ODGODITEV DRAŠKOVIČEVE DEMISIJE.

Beograd, 19. aprila. (Izv.) Danes popoldne je bila seja ministrskega sveta, ki je sklenil, da vodi ministristvo notranjih del začasno še nadalje minister Drašković, na kar je ta pristal.

Olačenje Male antante

Pariz, 19. aprila. Češkoslovaški zunanji minister dr. Beneš je izjavil praskemu dopisniku lista «Echo de Paris»: Mala antanta bo potom javnega aktoza naznanila ojačenje svojih zvez, ki so postale potrebne vsled poizkusa povratka bivšega cesarja Karla. Minister meni, da bo Madžarsko zadela notranja katastrofa, če bo nadaljevala sedanjo politiko.

Boji s fašisti

Firenze, 19. aprila. (Izv.) V nedeljo zjutraj se je podal številni oddelek fašistov s kamioni na propagandistično ekspedicio v okolico Firenze. Ko so dospeli v Foiano, so bili napadeni od skupine kmetov, ki so nanje streljali iz pušk in samokresov. Kmetje so bili oboroženi tudi s sekirami. Kmalu se je med obema strankama vnela prava bitka, ki je končala z begom kmetov, katere so fašisti zasledovali dokler niso napravili reda karabinierji. Na mestu spopada je ostal mrtev en fašist in dva kmeta. Težko ranjene so bile štiri osebe.

Firenze, 19. aprila. (Izv.) Tudi v Val Bisenzi je prišlo v nedeljo do težkih izredov med fašisti in kmeti. Na povratku s propagandistične ekspedicio je bilo oddanih proti fašistom par strelcov, po katerih so se fašisti z napadalci spoprijeli na prostem. Posledica spopada: dva mrtva, šest ranjenih. Po bitki so fašisti zažgali hiše napadalcev.

Firenze, 19. aprila. (Izv.) San Sepolcro je bil v nedeljo zvečer požarjen krvavih bojov s fašisti, ki so končali z občutnimi izgubami za fašiste in socialiste. Imel iso štiri mrtve in deset težko in lahko ranjenih.

Trst, 19. aprila. (Izv.) Ne samo iz Firenze, tudi iz ostalih toskanskih in drugih mest prihajajo neprestano poročila o krvavih konfliktih s fašisti. V Mantovi so fašisti opustošili delavsko zbornico, v San Lorenzu pri Cremoni so razdeljali socialistično konsumno zadruzo. Do spopada je prišlo tudi v Turinu, Civitelli, Bariju, Pianoru in drugod.

Beneke, 19. aprila. (Izv.) Pred par dnevi so fašisti opustošili in demoli-rali delavsko zbornico v Miri. Socialisti so se za dejanje masčevali s požigom hiše, kjer je imela sedež fašistovska organizacija.

Modena, 19. aprila. (Izv.) Danes je napadla socialističnega poslanca Basaglio skupina 4 fašistov, ki so poslanca pretepli do krvi. Basaglio je dobil resne poškodbe na rokah in obrazu.

D'ANNUNZIEVE KANDIDATURE.

Rim, 19. aprila. (Izv.) V nasprotju z vestmi, ki so zadnji čas zatrijevale, da D'Annunzio odklanja vsako udeležbo pri sedanjih volitvah, se poroča, da se je D'Annunzio premislil in odločil kandidirati na volilni listi v Zadru in v Abručih. V četrti pridi D'Annunzijevo volilno glas. Obsegal bo kandidatov volilni program, ki bo služil kot smernica za volilno postopanje fašistov in reških legionarjev. Na D'Annunzijevo kandidatni list bodo kandidirali še: posl. Musi, Susi, Caporali, Ludovici, morda tudi Camerini in Romauldi ter nekaj zastopnikov fašistovskih organizacij.

Za ljubljansko gledališče

Beograd, 19. aprila. (Izv.) Finančni minister je sporočil demokratskim poslancem, da je odobril budžetni predlog za slovenska gledališča, po katerem se zviša državni izdelek za ljubljansko kralj. narodno gledališče na 8 milijonov kron, subvencija za celjsko mestno gledališče na 100.000 kron, za mariborsko pokrajinsko gledališče pa na 1.200.000 kron.

NOVI VSEUCILISKI ZAKON.

Beograd, 19. aprila. (Izv.) Danes se je končala seja jugoslovanskih vseučilišč radi novega vseučiliškega zakona. Predlog, ki je sprejet, se izročil ministrstvu prosvete, da ga predloži skupščini. Predlagano je ukinitve pravoslavne teološke fakultete v Zagrebu in spojitve z beograjskim, medtem ko se niso mogli odločiti za ukinitve katoliške fakultete. Zagrebški profesorji so bili za to, da se odreče teološki fakulteti značaj dela vseučilišča. Ljubljanske pa so se zavzele za teologijo, nakar so Beograščani pri svoji znani toleranci pristali na ljubljansko zahtevu.

Poostrežev represalij proti Nemčiji

London, 18. aprila. V spodnji zbornici je izjavil ministrski predsednik Lloyd George, odgovarjajoč na interpelacijo: Ker Nemčija doslej še ni pokazala volje, da bi formulirala praktične predloge za izvedbo Versailleske pogodbe, je treba, da se zavzniki posvetujejo o novih odredbah, da se Nemčija prisili za izvedbo pogodbe. Zavezniki bi se pred 1. majem izmenjali sporočila o tem.

Pariz, 19. aprila. «Echo de Paris» piše: Dozdeva se, da so na večerajnji seji vojaških in gospodarskih izvedencev končnoveljavno določili mejo ozemlja, ki naj se še zasede. To ozemlje obsega ruhrske pokrajine, razen okrožja Hamma na severovzhodu in Iserlohna na vzhodu, zato pa na jugu okrožje Elberfeld. Vse ozemlje je 75 km dolgo in 25 km široko in šteje skoraj 4 milijone prebivalcev. Vojaško postopanje je primeroma enostavno, gotove posameznosti v gospodarskem oziru pa je treba določiti, zlasti visočino pristojbin za pridelovanje premoga, ki ga cenijo na poldrugo milijardo zlatih mark na leto.

Dover, 18. aprila. Iz Hythea se poroča, da se Briand in Lloyd George brzkone 23. t. m. sestanejo v Lympeu.

Pariz, 19. aprila. Po večerajnji seji vojaških in tehničnih izvedencev je izjavil nek tehnični izvedenec sotrudniku lista «Echo de Paris», da je skoraj gotovo, da bo Francija vpoklicala letnik 1918., če bi se izkazalo, da je to potrebno, sicer pa je popolnoma dovolj, da se vpokliče samo letnik 1919.

Pariz, 19. aprila. (Izv.) Odsek za obnovo je poslal nemški komisiji za voj-

na bremena pismo, kjer ji naznanja, da mora nemška vlada do 1. maja t. l. izročiti kovinski zaklad Državne banke podružnici te banke v Kölnu ali pa v Koblenzu. Kovinski zaklad ostane sicer last nemške Državne banke, ki pa ne bo mogla z njim svobodno razpolagati, nego se bo morala poprej obrniti za dovoljenje na odsek za obnovo v Parizu. «Tempe» domneva, da ni izključeno, da je nemški zlati zaklad na skrivaj že romal v inozemstvo.

FRANCOSKI PROTESTI PROTI NEMSKIM MAHINACIJAM.

München, 19. aprila. (Wolff) K poročila lista «Wiener Allgemeine Zeitung» o noti francoske vlade bavarski vladi glede ljudskega glasovanja na Tirolskem, se uradno poroča: Ni res, da je bavarska vlada prejela tako noto francoske vlade. Res je, da je večeraj francoski upravnik v Münchnu v konferenci, ki si jo je izprosil, obrnil pozornost bavarskega ministrskega predsednika za nekako propagando za priključenje Tirolske. Bavarski ministrski predsednik je izjavil, da bavarski vladi o kakršnikoli propagandi ni ničesar znanega in da vlada ni podzvela nobenega koraka v prid takšnega gibanja. Zlasti ni udeležena bavarska vlada pri kaki organizaciji ali priseljevanju Tirolcev za eventualno glasovanje.

Pariz, 19. aprila. Novi nemški protipredlogi se predložijo najbrže v sredo ali v četrtek ali neposredno zaveznikom ali pa direktno reparacijski komisiji. Med Parizom in Londonom se živahno izmenjavajo brzojavke. Obedve vladi se v svojih nazorih popolnoma strinjata.

Monarhistične demonstracije v Berlinu

POGREB BIVŠE NEMŠKE CESARICE.

Berlin, 19. aprila. Danes je bil svečan pogreb bivše nemške cesarice Avguste Viktorije. Velike množice ljudstva so prišle k pogrebu od blizu in daleč. Med zvonjenjem zvonov je šel sprevod med špalirjem dijakov, domoljubnih društev in častnikov prejšnje vojske in mornarice k templju, kjer se je raket položila na oder. Ob mrtvaškem odru so stražili štirje sinovi pokojne cesarice kot častna straža. Okrog mrtvaškega odra so položila zastopstva raznih društev in korporacij neštete venice.

Berlin, 19. aprila. (Izv.) Povodom pogreba pokojne nemške cesarice Avguste Viktorije so se popoldne pred stanovanje bivših vojskovodij, ki so prišli na pogreb v Berlin, vršile manifestacije. Mnogo sprevodov z zastavami se je pomikalo proti vili Liegnitz, kjer sta se nastanila Hindenburg in Ludendorff, in pa proti Palasthotelu, kjer stanuje maršal Mackensen. Demonstranti so peli patrijotične pesmi in bilo je tudi nekaj govorov. Izgredov ni bilo.

Program nove madžarske vlade

Budimpešta, 18. aprila. Ministrski predsednik grof Stefan Bethlen in člani njegovega kabineta so se danes zvečer predstavili strankama, ki hočeta podpirati vlado. Ministrski predsednik je obema kluboma strank obrazložil temeljne točke svojega programa, ki sloni na krščansko-nacionalnem in agrarnem temelju. Glede vprašanja kraja stoji vlada strogo na temelju zakonskega člena 1 ex 1920. Ministrski predsednik smatra za najprvo nalogo narodne skupščine preobrazbo volilne pravice in magnetske zbornice, preosnove uprave in ureditev najnujnejših finančnih predlog. Vlada namerava urediti tudi občinsko preosnovo nujnim potom. Ko je več govornikov izrazilo svoje mnenje glede programa ministrskega predsednika, sta podali obe stranki izjavo, da bosta podpirali vlado v njenem delovanju za blaginjo dežele. Zadržanje strank bo odvisno od delovanja vlade. Stranka krščansko-nacionalnega združenja je poudarjala, da bo stranka določila svoje stališče po izpolnitvi vlade.

Varšava, 19. aprila. (Drež.) Poljske zahteve po reparacijah so bile vkljub nemškimi protipredlogom določene na 42 milijard zlatih mark.

Aretacija dveh vele-goljufov

Pri zadruzi javnih in zasebnih namješčencev «Samopomoči» je bil do konca lanskega leta zaposlen neki Karol de Gregorio. Ze dolgo se je sumilo, da so v njegovem poslovanju nerednosti, ki groze zadruzo spraviti v nevarnost velikih izgub. Na zadnjem obnem zboru sklenjena revizija zadružnega poslovanja je spravila na dan malverzacije, ki jih je izvršil de Gregorio v družbi s svojim kompanjonom nekim Tržacanom Ivanom Kavčičem. Izkazalo se je, da sta imenovana uporabljala za zadruzo prejeti denar za svoje zasebne namene in da sta zlorabljala v ta namen tudi štampiljijo zadruge. Pri državnem pravdnistvu je bila danes podana s strani zadružnih funkcionarjev proti obema ovadba, na podlagi koje se je odredila njuna takojšnja aretacija.

VOJAŠKA IMENOVANJA.

Beograd, 19. aprila. (Izv.) Za pomočnika intendature vrbovke divizij oblasti je imenovan major Milorad Peničić, dosedanji računski preglednik dravske divizij oblasti; za upravnika intendančnega skladišča jadranske divizijske oblasti je imenovan major Anton Tepež, dosedaj upravnik intendančnega skladišča dravske divizijske oblasti; za pomočnika načelnika intendature dravske divizijske oblasti je imenovan major Franc Bevk; adjutant 1. brigade dravske divizijske oblasti major Anton Velikonja je imenovan za adjutanta kosovsko - mirovaškega okruza v Prištini. Ponjoničan je major Franc Barborič.

AMERIKA V PORTOROSE.

Pariz, 19. aprila. Kakor poročajo listi, je sklenila vlad Zedinjenih držav, odposlati na konferenco v Portorose, ki bo uredila finančne in gospodarske probleme v Srednji Evropi, svojega odposlanca, ki se udeležijo posvetovanj, katera se začne 30. aprila, kot oficijelni opazovalec.

V OPASNOSTI PRED HAJDUKI.

Beograd, 19. aprila. (Izv.) Semkaj so prispele vesti, da sta te dni skoraj padla v roke hajdukov general Dimitrijević, komandant celokupne žandarmerije, in Živojin Lazić, šef min. odeljenja za javno varnost. Hotela sta se vrnati preko Hercegovine s svojega inspekcijskega potovanja. Divizijski poveljnik na Cetinju je dobil obvestilo, da je pripravljen organiziran napad komitašev in je odredil vse potrebno za njuno varnost. Nekaj kmab-

Nov napad na fiskarno Edinost

Trst, 19. aprila. (Izv.) Včeraj, v ponedeljek ob pol sedmi uri zvečer se je zbrala v ulici Frančiška Asiškega skupina fašistov, ki je hotela naskočiti tiskarno «Edinost». Ko se je imel izvršiti naskok, so začeli od vseh strani vreti pomožni oddelki. Te so zaustavili karabinierji. Po kratkem naporu je karabinierjem uspelo zadržati ulice v bližini tiskarne tako močno, da fašisti kordona niso mogli prodreti. Vendar se je majhni grupi

posrečilo prebiti se skozi verigo stražnikov, in ta oddelek je prišel pred tiskarno ter razbil nekaj šip. V poslopju tiskarne se je nahajala redna straža, ki je takoj po tem dogodku telefonično zahtevala ojačenje. Kmalu ji je prišla na pomoč močnejša četa, za njo pa je pridrdral pred tiskarno avtomobil s stražniki, ki so se takoj utrdili na raznih točkah blizu tiskarniškega poslopja. Fašisti so se nato deloma razšli.

Italija bo zahtevala Baroš za Reko

Rim, 19. aprila. (Izv.) Po naročilu vojne in zunanje ministrstva je odpotoval na Reko polkovnik Corletti, načelnik oddelka generalnega štaba v vojnem ministristvu in član italijanske razmejitvene komisije na sektorju pri Reki. Polkovnik Corletti ima nalogo preštudirati z zastopniki reske vlade sredstva, s katerimi bi se vprašanje luke Baroš dalo rešiti na način, ki bi bil dovoljen za Reko.

Rim, 19. aprila. (Izv.) «Agencija Argo» poroča, da namerava italijanska vlada začeti z zastopniki Jugoslavije pogajanja za razmejitev med obema državama takoj ko bodo končane volitve v reško konstituanto in dobila Reka definitivno vlado.

Rim, 19. aprila. (Izv.) Z vsi resnostjo se zbirajo v tukašnjih političnih krogih, da računa italijanska vlada pri razpravljanju o luki Baroš na popustljivost Jugoslavije. Italijanska vlada bo zahtevala, da se reši vprašanje Baroš pred začetkom razmejitvenih del na reškem sektorju. Vprašanje Baroš je po njenem mnenju neločljivo od vprašanja reške države.

KANDIDATNE LISTE ZA REŠKO KONSTITUANTO.

Reka, 19. aprila. (Izv.) Včeraj popoldne je potekel rok za vlaganje kandidatnih list za volitve v reško konstituanto. Vloženi sta bili dve listi, lista bloka nacionalistov in avtonomna lista pristajev Zanelle. Gothardlevi pristaji niso vložili posebne liste in izgleda, da bodo glasovali v prilog Zanelle.

TRGOVINSKA POGAJANJA Z ITALIJO.

Rim, 19. aprila. (Izv.) Agencija Argo

ZALOSTEN ČIN SLOVENSKEGA JANIČARJA.

Trst, 19. aprila. (Izv.) «Edinost» poroča: V nedeljo zvečer sta trčila v neki rojanski gostilni skupaj neki karabinier slovenske narodnosti v civilni obleki in več slovenskih mladencev, med njimi Alojz Legiša. Fantje so prepevali slovenske pesmi. Slovenski karabinier je nato nagovoril družbo v italijanskem jeziku in je na pripombo Legiša, zakaj ne govori slovenski, odvrnil z moikom. Legiša ga je nato zbolel z opazko: «Čeprav nosiš karabiniersko opravo, si vendarle ščavo kot jaz!» Ta opazka je orožnika razljutila. Zahteval je, da se mora družba takoj odstraniti, kar se je tudi zgodilo. Ko pa je Legiša stopil iz gostilne, za je karabinier napadel in ustrelil s samokresom. Legiša je bil na mestu mrtve. Karabinierja so aretirali.

Bakar, 19. aprila. V nedeljo zvečer so vrtili na Reki fašisti v stanovanje dr. Blažiča, podnačelnika Zanellovske stranke, vrgli bombo, ki je težko ranila dr. Blažiča na očevo, njegovemu otroku pa odtrgala prst na roki.

Jugoslavija in Vatikan

Jugoslavanski škofje so romali v Vatikan, da predložijo stališče o pravičenih zahtev jugoslovanskih katolikov. Tiho, kakor so prišli, so se tudi vrnili in razglasili kratak poveljen komunike o namenu in uspehih svoje rimske poti. Edini uspeh, ki so ga mogli navesti, jugoslovanski škofje, je po njih mišljenju ta, da je sveta stolica milostno dovolila, da se sme brati po vseh jugoslovanskih cerkvah epistola in evangelij v hrvaškem, oziroma slovenskem jeziku. Toda v stvari pa ta uspeh jugoslovanskih škofov ni prav noben uspeh, ampak celo omejevanje dosedanjega slovenskega bogoslužja. Razen zagrebske in slovenske škofije so imele vse hrvaške, dalmatinske in bosanske škofije že zdavnaj to pravico, še več, posamezne škofije so imele popolno staroslovensko bogoslužje, djakovska pa je imela od Strossmayerjevega vladikovanja sem celo popolno hrvaško bogoslužje. Sedaj se z ozirom na intervencijo jugoslovanskih škofov ukinjejo vse te obstoječe pravice slovenskega bogoslužja, a v nadomestilo bomo smeli poslušati epistolo in evangelij v slovenskem jeziku. Tako smo sicer teritorialno nekaj pridobili a vsebinsko in moralno veliko izgubili, posebno kar se tiče zlagolice, ki so jo jugoslovanski škofje pustili kar v nemaru.

Veliko večji pa je neuspeh, ki so ga jugoslovanski škofje doživeli v drugem vprašanju, ki je nacionalnega in političnega pomena. Jugoslovanski škofje so predložili Vatikanu ureditev cerkvene jurisdikcije v Primorju. Po rapalski pogodbi pripadajo Italiji cele škofije z jugoslovanskim prebivalstvom (Gorica, Trst, Krk), oziroma deli škofij (Ljubljana), ker Italija nikakor ne bo za te kraje ustanoviti skupne jugoslovanske škofije — Gorica bo tako skoraj sledila Trstu — so jugoslovanski škofje zahtevali od Vatikana, da naj ti odcepljeni kraji ostanejo pod jurisdikcijo katerekoli jugoslovanske škofije, to tem bolj, ker Vatikan zastopa

to stališče glede škofij v Vojvodini, kjer stoji deli prejšnjih madžarskih škofij še danes pod jurisdikcijo madžarskih škofov, toda Vatikan je odločno odbil to zahtevo jugoslovanskih škofov in motiviral svoj sklep s tem, da ne more segati tu v državno pravo italijanske kraljevine.

Kar torej Vatikan lahko stori v Jugoslaviji, tega ne more storiti v Italiji.

Sovražno stališče, ki ga je zavzela sveta stolica proti našemu narodu v obeh vprašanjih, je nov dokaz, da stoji Vatikan popolnoma pod vplivom fantičnega italijanskega nacionalizma in fašizma. Odkar obstoji naša mlada država, je dobila od Vatikana same — zasušnice.

Toda nezadovoljstvo se že pojavlja, in sicer v Dalmaciji, kjer je naš narod najbolj občutil podrejenost Vatikana italijanskemu fašizmu; iz novosvojenih krajev namreč poročajo, da je prebivalstvo skrajno ogorčeno nad Vatikanom, na narodna duhovščina zahteva energičen nastop naše vlade za ureditev razmer med Jugoslavijo in papeško stolico. Tako je duhovščina šibeniškega okraja na svojem sestanku sklenila resolucijo, v kateri pravi, da smatra Vatikan kot izvršitelja volje naroda in vernikov, ako bi pa Vatikan odklonil to ulogo, oziroma nasprotoval volji naroda, tedaj je narod razrešen tudi vsake obveznosti napram Vatikanu. Ta resolucija je bila odposlana naši vladi in papeškemu nunciju v Beogradu.

Koliko žalostneje pa je, ako se ozremo po Sloveniji, ker bomo zadovoljni, da bomo slišali sveti evangelij v slovenskem jeziku, a naši neodrešeni bratje onkraj Snežnika ne bodo imeli več slišati slovenskega jezika v cerkvi, ker se Vatikan ne sme vtikati v državno pravo italijanske vlade.

Ljubljanski «Slovenec» bo zopet hvalil in poveličeval tržaškega škofa, kako dober in pravičen mož je!

na Hrvatskem. Imenovani so: za liško-krbavsko županijo Sava Stojanovič, za modruško-reško Ivan Makovec, za virovitiško in Osijek dr. Božić, za varaždinsko in Medimurje Juraj Gasparac, za sremsko in Zemun Vaso Isajlovič, za zagrebsko in Karlovac dr. Oton Gavrančić, za požeško dr. Ivo Supilo, odvetnik v Zagrebu.

Radiceva fantazija. Iz Beograda nam poročajo: Radicev odposlanec dr. Basariček je posetil Stojana Protica in mu predložil Radicev ustavni načrt. V parlamentarnih krogih se govori, da mu je Protić odgovoril, da je Radicev ustavni načrt sam fantazija.

Jugoslovansko - rumunsko - grški protest v Sofiji. Iz Beograda poročajo: Diplomatski predstavniki Jugoslavije, Rumunije in Grške so izročili bolgarski vladi energičen protest svojih vlad radi akcije bolgarskih komitskih organizacij. Povod tega skupnega diplomatskega koraka je koncentriranje bolgarskih komitskih čet na makedonski meji, konflikt na grško-bolgarski in zadnji vpad neke bolgarske bande v Dobrudžo. V protestni noti se energično zahteva od bolgarske vlade, da brezpogojno prevzame vse potrebne mere, da se napravi na meji red in prepreči dosledno izvajanje od strani komitskih organizacij. Skupni korak vseh treh sosednih držav je naredil velik vpliv na bolgarsko vlado in javnost. Novine komentirajo obširno ta prvi kolektivni korak in ugotavljajo, da se more sklepiti iz besedila vloženega protesta, da je diplomatski korak prva faza skupne akcije vseh treh držav. — Beograjska «Epoha» potrjuje sumnevanja bolgarskega novinstva in pravi, da so morale sosedne države priti končno do prepričanja, da Bolgarska ne bo ali ne more napraviti miru in reda na svojih mejah, zato morajo one same poskrbeti za zavoro, vanje svojih mej. Posamezni protesti in opomini posrednih držav v Sofiji so ostali doslej brez uspeha, bolgarska vlada je dajala svoje izjave, a akcije na meji so se nadaljevale. Kolektivna nota vseh treh prizadetih držav bo po morda nazadnje vendarle morebiti odprla oči tudi onim bolgarskim politikom, ki se ne morejo še do danes zvesti v novi položaj, ki še vedno upajo na kakršnokoli izpremembo. Vedno o groževanje miru na obmejnih točkah, agitacije revolucionarnih komitetov, morajo prenehati, ker sicer bodo sosedne države sklenile, da s skupno akcijo enkrat za vselej napravijo mir.

Okupacija zapadne Bolgarske? Iz Sofije poročajo, da se v bolgarskih vladnih krogih mnogo govori o zaupnem obvestilu nekega diplomatskega predstavnika entente, ki je opozoril bolgarsko vlado, da bo ententa v slučaju, ako Bolgarska ne izpolni vseh določb mirovne pogodbe, izvajala posledice ter zasedla zapadno Bolgarsko. In sicer okrožja vidinsko, čustendilsko in sofijsko. Na podlagi tega zaupnega obvestila objavlja bolgarska vlada komuniké, v katerem izjavlja, da Bolgarija najvestneje izpolnjuje določbe mirovne pogodbe in da stori vse, kar je v njeni moči, da pospeši izvršitev vseh obveznosti. Tako izjavo so izročili zastopniki bolgarske vlade tudi vladam vseh zaveznih držav. Istočasno je bolgarska vlada obvestila jugoslovansko, da je že izdala strogo naredbo, da se zbere živina, katero je Bolgarija dolžna izročiti Srbiji kot nadomestilo za pokradeno in pobito živino za časa okupacije Srbije. — K tem vestem poročajo iz Beograda, da so nekatere bolgarske novine objavile poročila, da je Jugoslavija dobila od entente mandat za okupacijo zapadne Bolgarske. Te vesti so neresnične, ker naša vlada ni dobila nobenega mandata, a v diplomatskih krogih do zdaj sploh ni bilo govora o kakih represalijah napram Bolgarski.

Reorganizacija francoske vojske. Francozi izdelujejo načrt za preureditev armade po izkušnjah iz svetovne vojne. Število pešpoikov nameravajo skrajšati od 179 na 139, število konjice pa 89 na 67 polkov. Topništvo se pomnoži od 71 na 101 enoto, število pionirskih polkov od 7 na 15, število zračnih enot pa na 200. Pehota bo sestavljena iz 71 francoskih, 30 lovskih, 42 zaščitnih, 8 zračnih in 4 turških polkov. Med njimi bo 14 polkov, ki se bodo porabljali samo za naskoke.

Napeti rusko-finski odnosi. Od-

nošaji med Rusijo in Finsko, ki so bili že dobri, so se v zadnjem času zopet poostri. Moskovska sovjetska vlada je namreč dala pred nekaj časom aretirati vojaškega atašee finske vlade, sedaj pa je sledila še aretacija vseh članov finske razmejitvene komisije. Finska vlada je proti temu protestirala, naka je Rusija odpoklicala svojo trgovinsko delegacijo iz Helsinkisa. V pričo dejstva, da je finska armada izborna organizirana, ni izključeno, da pride do oboroženega konflikta z rdečimi četami.

Domače vesti

Ljubljana, 19. aprila

Novoimenovana občinska gerenta. Za občinskega gerenta v Guštanju je imenovan železniški nadzornik v pokouju Franc Kotnik, za gerenta v Koprivniku namesto umrlega Alojzija Agnitscha pa dosedanj prirednik sveta Ivan Meditz na Hrblju.

Naši delegati za razmejitve na Krku. V nedeljo so odpotovali na otok Krk delegati naše vlade in armije ter se bodo pridružili komisiji za razmejitve na Krku.

Klerikalno ogledalo. Pišejo nam: Klerikalna stranka vsak dan na neizpodbiten način javno dokazuje svojo moralno propalost. Tako jemlje neprestano v zaščito proslulega bivšega žuženberškega župana Vehovca. Pred okrajno sodnijo v Novemestu in pred deželno sodnijo v Ljubljani je bilo dokazano, da je Vehovec «poln zavisti, maščevalnosti, škodoželjnosti, preganjanja, sebičnosti, samopašnosti, ovađstva in še drugih slabih lastnosti, ki jim ne moremo najti označbe...» Sodnija je ugotovila, da je Vehovec «uporabil najnižjotnejša sredstva, zlorabil celo svojo župansko, komisijarsko in poslansko oblast in dostojanstvo samo, da se je mogel nad svojim osebnim in političnim nasprotnikom maščevati in mu škodovati, nasprotno pa je z nedopustnimi sredstvi pomagal svojim prijateljem in sorodnikom, kjer je le mogel». O tem človeku trdi «Slovenec», da ga hočejo demokrati politično in gmotno uničiti, kakor da ne bi bil Vehovec uničen v očeh slehernega poštenega in dostojnega človeka. Višek pa je, ako «Slovenec» skuša obkladati danes žrtve Vehovčevega denuncijantstva z lastnostmi, ki so sodnijsko dokazane pri Vehovcu. In pri Vehovcu je dokazano, da je propalica in denuncijant, ki je denunciral tudi sedanjega gerenta žuženberške občine g. Kernca. Napadi na g. Kernca ne bodo nič pomagali! «Slovenec» in «Domoljubova» obramba Vehovca in dekana Gnidovca, ki sta oba dobila svoje pečate pred sodnijo, pa dokazuje, da se cela klerikalna stranka sam smatra za vredno tovaršije z Vehovcem in Gnidovcem. Za to priznanje je javnost lahko klerikalcem hvaležna!

Iz Prekmurja nam pišejo: Zadnja številka Kleklovih «Novin» je polna slik o povratku Karla Habsburškega na Madžarsko. List opisuje podrobno, kako je prišel Karel na Madžarsko in kako ga je ginljivo sprejel «naš prevzvišeni škof sombateljski». Članek konča z besedami: «Vsed pritiska je moral kralj Karel spet oditi in je sedaj še v božjih rokah, kdaj se zopet vrne.» Tako piše organ klerikalnega prekmurskega poslanca Klekla.

Disciplinarna preiskava zaradi sobotnih dogodkov v operi. Kakor čujemo, je deželna vlada odredila disciplinarno preiskavo proti onim policijskim organom, ki so obdolženi, da so pri sobotnih demonstracijah v operi surov postopali proti dijakom.

Avtorizacija civilnih inženjerjev. Kakor razglša gradbena direkcija v Ljubljani, je odslej opravičeno izdajati noblesse. V dolgem razgovoru o stvari sami sem dobil pojasnila k trditvam stranke. V razgovoru z drugimi gospodi sem skušal najti odgovore nanje. Naprosil sem končno gospoda R., naj mi izroči svoje stvarne navedbe in obrano na objavljene očitke pi-meno v vpogled in naj jih potem objavi n.pr. v «Zvonu», da se more divjaških in pobalinskih metod v časopisni in osebni polemiki uvede polemika, dostojna umetnikov in dostojna novinarjev.

To je stališče «Jutra», in mislim, da je to stališče vseh poštenih in izobraženih ljudi brez razlike stranke. Ako gre za kruboborsko rivalstvo, bo obnašanje «Jutra» brez vpliva in ostali bomo še nadalje tarča napadov in laži. Ako pa gre le za umetniške težnje in za rivalstvo iz zgolj plemenitih nagibov, je dolžnost gramotnih pristašev obeh «strank», da izrečejo javno s polnim imenom in v mirnem, dostojnem tonu svoje medsebojne očitke in obrambo nanje. Dolžnost novinstva pa je, da ne daje takšnemu zgolj kulturnemu vprašanju političnega značaja.

Kot novinar čutim dolžnost, da to izrečem. «Jutra» se je in bo ravnalo po tej smeri, drugo pa, kakor drago. Naša časopisna, gledališka, glasbena in družabna kultura naj bo ali evropska ali pa roverska. —

Pozsem drugačno je vprašanje razdržavljenja gledališča. V današnjem finančnem položaju države se morajo razlogi finančnega ministertva vsaj poslušati.

pooblastila za izvrševanje civilne inženjerske (geometrijske) prakse na vsem ozemlju naše kraljevine edinole ministrstvo za zgradbe na predlog pristojnih gradbenih direktcij. Pooblastila, izdana po deželnih in pokrajinskih vladah in po raznih upravnih oblastvih so minila. Do sedaj avtorizirani tehniki morajo vložiti prošnje za podelitev nove avtorizacije, ako jim ni ministrstvo za zgradbe v Beogradu že prej podelilo avtorizacije.

Stanovanja letovinskih. Neki subotiski list javlja, da pripravlja ministrstvo za socijalno politiko naredbo, da se vsem, ki bi bili več kakor dva meseca v kopališčih, odvzamejo njihova stalna stanovanja in izroče predvsem uradniškim družinam. Tak ukrep bi pomenil nedvomno veliko škodo za naša kopališča, ker bi se poset silno zmanjšal.

Odejenje za tujski promet. Kako nam poročajo iz Beograda, se je na internih sejah v ministrstvu trgovine in industrije razpravljalo zadnje dni o delovnem programu novega odejenja za tujski promet. Določil se je načelni program. Razen tega se je sklenilo, da se naknadno izdela podrobni pravilnik tega novega odejenja, ki bo urejeno na podlagi, kakor je običajna v vseh naprednih deželah.

Dodatek telefonskemu imeniku za Slovenijo. Poštno in brzojavno ravnanje v Ljubljani je izdalo k «Imeniku telefonskih naročnikov in telefonskih uradov v Sloveniji» še «Dodatek» ter ga odda interesentom proti povrnitvi nabavnih stroškov t. j. za izvod 1 dinar. V Ljubljani in Mariboru ga prodajata tamna glavna poštna urada, nadalje ga prodajajo tudi poštne uradi Celje, Ptuj, Trzin in Kranj. Interesenti iz drugih krajev naj naroče «Dodatek» k telefonskemu imeniku pri gospodarskem uradu poštne in brzojavnega ravnanja v Ljubljani.

Razpis učnih mest za srbohrvaščino. Na javnih mestnih in meščanskih šolah v Ljubljani je razpisanih šest kreiranih učnih mest za srbohrvaščino v stalno namestitev in sicer tri za učitelje in tri za učiteljice. Prosilci za omenjene službe morajo biti izprašani iz srbohrvaščine kot učnega jezika.

Tečaj za srbohrvaščino. Prejeli smo: Na šoli pri sv. Jakobu v Ljubljani se vrši vsak ponedeljek in petek ob 8 zvečer tečaj za srbohrvaščino. Poleg literature se goji tudi konverzacija. Prihodnji petek prične predavateljica s ciklusom srbskih narodnih pripovedi. Obile udeležbo in zanimanja priporočlo Kola jugoslovanskih sester.

Družabni sestanki somišljenikov. JDS za vodmatski okraj se vrši v četrtek, dne 21. t. m. v gostilni Fister, na Zaloški cesti. Somišljeniki uljudno vabljeni.

Kolo Jugosl. Sester ima svojo odobrovo sejo v petek 22. t. m. ob 5. pop. v risalnici Mladike.

Za mestne uboge in za mladinske domove. Namesto venca na krsto umrlega predsednika Ljudske posojilnice v Ljubljani g. Franca Zajca je darovala Ljudska posojilnica za mestne reveže v

Zgornja izjava se bila napisana za večerajšjo številko. Danes so bile zopet demonstracije, topot vsega akademskega dijaštva. Bilo so naperjene proti surovemu in nedovoljenemu obnašanju policije. Izvestni kulturni strici so pa seveda porabili upravičeno ogorčenje akademikov, da speljejo vodo na svoj mlinskiček. Razumljivo je, da začena tabrana

Cehoslovaška in Rusija

Berlinski «Rulj» prinaša razgovor svojega sodruknika s češkoslovaškim poslanikom v Berlinu. G. Tusar je dal korespondentu o splošnih odnosajih med Češkoslovaško in Rusijo ter o stališču češkoslovaške vlade napram vprašanju Wranglove vojske sledeče informacije:

Naši (češkoslovaški) odnosi napram sovjetski vladi se boljajo. Dr. Gillerson se mudi v Pragi kot predstavnik ruskega Rdečega križa in ima izključno nalogo, da skrbi za evakuacijo beguncev. Diplomatskih funkcij ne izvršuje. Prav tako nalogo vrši naša misija v Moskvi. Vodi jo major Skala. Trgovinski odnosi z Rusijo imajo značaj drobne izmenjave blaga. Doslej smo od sovetov dobili neznatno količino kože in drugih surovin, ki so prišle preko Trsta. V zameno smo odposlali znatne množične obutela. Sovjetska vlada je plačala naše blago z nemškimi markami, kajti plačila v zlatu ne sprejemamo, ker ne želimo pokvariti odnošajev s Francijo. Trenutno se nahaja naša trgovinska delegacija na potu v sovjetsko Rusijo. sovjetsko odposlanstvo pa potuje v Češkoslovaško. Čim dopeta obe delegaciji na mesto je verjetno, da bo rešeno tudi vprašanje medsebojnih trgovskih odnošajev med obema državama.

Iz mnogih razlogov se Češkoslovaška ne sme mešati v notranje zadeve Rusije. Kar je bilo v naši moči, smo za Rusijo napravili. Razen velikega števila beguncev dajemo streho tudi

12.000 vojnim ujetnikom, ki so bili pri nas internirani med vojno.

Na vprašanje, kaj misli Češkoslovaška o intervenciji proti Rusiji, je Tusar dejal: «Češkoslovaška je član male antante. Ker se je velika antanta odrekla vsakemu vmešavanju v naše zadeve, je razumljivo, da bo mala antanta ravnala prav tako in ostala v ruskem vprašanju nevtralna.»

Politične beležke

Volilni shod JDS se vrši v sredo dne 20. t. m. ob osmih zvečer v gostilni g. Zupančiča na Ahaciljevi cesti v Ljubljani. Na shod vabi vse člane in somišljenike odbor političnega in gospodarskega društva za šentpeterski in kolodvorski okraj.

Kandidati za državnozbornske volitve v Trstu. Stranke v Trstu še niso končno veljavno določile svojih kandidatov za državnozbornske volitve. Stavile so doslej le provizorične liste, ki se mogoče še popravijo. Po dosedanjih dispozicijah bodo kandidirali v Trstu za nacionaliste (nacionalističen blok): kapitan Banelli, inženir Menesini (za fašiste), Pitacco (narodna stranka) in Paolini, glavni urednik «Ere Nuove», za reformiste. — Socialisti so postavili za kandidate Passiglia, Pisonija, Inwinkla in Visnicherja (Visnikarja).

Novi veliki župani na Hrvatskem. Zagrebške «Narodne Novine» prinašajo ukaz prestolonaslednika regenta o imenovanju novih velikih županov

K dogodkom v operi

Poglejmo hladno, sine ira et studio na dogodke v operi. Za kaj gre? Proti g. Rukavini je nastopila skupina, sestavljena iz nekaterih skladateljev, kritikov, pisateljev in pesnikov, o katerih se ne more reči, da bi zastopali enotno ali pomembno umetniško strujo. Očitajo mu razne stvari, ki se zgostijo v sodbo, da kot ravnatelj in dirigent ne razvija onih umetniških sposobnosti, ki so potrebne da se povzdigne nivo in renome slov. opernega zaveda.

Okrog tega očitka se vrti vse drugo. Zetati je, da se g. R. na takšne očitke oglasi z odgovorom. Gotovo je, da bi resna in stvarna debata ali polemika v tem pravcu razčistila mnogo vprašanj in da bi nepristransko laiku hudo mogoče soditi, komu naj nakloni svoje simpatije. Doslej se je čula samo dokaj stvarna kritika v «Ljubljanskem Zvonu». Vse drugo, kar je bilo še napisano, ni resno. To velja za članke gg. Ungerja in Kogojca in za anonimne sestavke. Vsi ti recimo poskusi kritike so namreč jedro vprašanja puščali ob strani, mesto njega so pa kazali ledeno osebno mržnjo, ki je kulminirala v izrecno priznanem namenu: «Prisiliti hočem g. R.-a, da me (nas) toži». V spremstvu so bili še drugi pojavi, n. pr. obdolžitve nemoralnih činov, zvodništva, zasmejljivo in zafkljivo obnašanje, polulicna nastavljanja in izjavljanja, anonimni

dopisi in slinili... argumenti. Končno sta se tvorili dve operni «stranki».

Ni še dovolj. Iz besed, izjav in napisanih recimo kritik je postalo razvidno, da gre še za nekaj drugega, nego le za navadno, iz netaktno iznesane in morda neglasbeno parirane kritike porojeno, s čisto pouličnim obnašanjem gojeno in razpihano mržnjo. Pokazalo se je, da gre tudi za rivalstvo, formulirano tako «V dramu naj stoji mesto gosp. Golie g. Iksovič, v operi pa namesto g. Rukavine g. Ipsilonovič in Zetovič».

Zolčljiva kritika, nedostojnosti, rivalstvo. Pristaši protagonistov stopajo na plan. Ob vednem izogibanju bistvenih vprašanj in ob vednem netenju malomestnih zavidnosti in drugih strasti raste nasprotstvo na škodo glasbene in umetniške potence opere. Med gg. Kogojem in Kovačem pride ponovno do neljubih prizorov s sodnim epilogom. Neodgovorni žurnalisti se polaste zadeve, v kateri so sami stranka, in celemu ostudnemu osebnemu intrigiranju se da kulturno in umetniško ime, kmalu pa tudi političen značaj. «Slovenec», «Jugoslavija» in «Napreje» tekmujejo, kdo bo bolj naglasil in neudeleženo občinstvo dopovedal, da gre pravzaprav za borbo neke skupine kulturnih delavcev proti demokratom in proti — «Jutru».

Argumentov, stvarnih argumentov pa le ni in ni. Končnc se aranžira demonstracija v gledališču. Aranžna se izvrši tako spretno, da ve vse mesto tri dni poprej, da bo v soboto kraval. Pisatelj pride in kupi dvajset prostorov za svojo vojsko, skladatelj oskrbi lože. Čete se strategično razdele na razne točke, da bo «naskok» koncentričen. Piščalke so pripravljene, mladiči najeti za klakerje. Ravnotako si nasprotna stranka pripravi klako, brambovce in policijo. Na dano znamenje prične prva skupina ofenzivo, druga skupina protiofenzivo. Drugi dan nadaljuje borbo časopisje s kopo laži, kakor da gre za oblatno očrnenje volilnih kandidatov. «Naprejev» gentleman, ki je bil med udeleženci, se zlaže, da je «Jutra» bilo vse čas dogodka v živahni telefonski zvezi s policijo, v prozornem namenu, da se obsovaženi demokrati poškrbijo z isto slavo, s katero so v tem boju oginili i borci i — novinarji.

Argumentov pa še vedno ni. Laik še vedno ne ve, ali ima prav g. Rukavina s svojimi prvrženci, ali drugi s svojimi. Strasti so razpaljene, osebne in politične intrige v polnem teku, časopisje, shodi, aranžmaji, vse to, ker nikdo ne govori mirno k stvari.

Po naročilu uredništva «Jutra» sem naprosil gospoda L. naj prevzame našo glasbeno kritiko. Odgovoril mi je najprej, da se šteje med protivnike g. R., in dobil odgovor, da ima v kritiki povsem proste roke, kar da se razume samo po sebi. «Jutra» ne želi sodelovati pri nikakršnih intrigah in daje svoje predale le stvarni kritiki, ta pa je stvar poročevalčeve vesti in prepričanja, ter njegove

noblesse. V dolgem razgovoru o stvari sami sem dobil pojasnila k trditvam stranke. V razgovoru z drugimi gospodi sem skušal najti odgovore nanje. Naprosil sem končno gospoda R., naj mi izroči svoje stvarne navedbe in obrano na objavljene očitke pi-meno v vpogled in naj jih potem objavi n.pr. v «Zvonu», da se more divjaških in pobalinskih metod v časopisni in osebni polemiki uvede polemika, dostojna umetnikov in dostojna novinarjev.

To je stališče «Jutra», in mislim, da je to stališče vseh poštenih in izobraženih ljudi brez razlike stranke. Ako gre za kruboborsko rivalstvo, bo obnašanje «Jutra» brez vpliva in ostali bomo še nadalje tarča napadov in laži. Ako pa gre le za umetniške težnje in za rivalstvo iz zgolj plemenitih nagibov, je dolžnost gramotnih pristašev obeh «strank», da izrečejo javno s polnim imenom in v mirnem, dostojnem tonu svoje medsebojne očitke in obrambo nanje. Dolžnost novinstva pa je, da ne daje takšnemu zgolj kulturnemu vprašanju političnega značaja.

Kot novinar čutim dolžnost, da to izrečem. «Jutra» se je in bo ravnalo po tej smeri, drugo pa, kakor drago. Naša časopisna, gledališka, glasbena in družabna kultura naj bo ali evropska ali pa roverska. —

Pozsem drugačno je vprašanje razdržavljenja gledališča. V današnjem finančnem položaju države se morajo razlogi finančnega ministertva vsaj poslušati.

Zgornja izjava se bila napisana za večerajšjo številko. Danes so bile zopet demonstracije, topot vsega akademskega dijaštva. Bilo so naperjene proti surovemu in nedovoljenemu obnašanju policije. Izvestni kulturni strici so pa seveda porabili upravičeno ogorčenje akademikov, da speljejo vodo na svoj mlinskiček. Razumljivo je, da začena tabrana

Vsakomur je svobodno izraziti nasprotno mnenje. Ko sem se pred dnevi v kavarniskem razgovoru gospodu dr. K.—ju izrazil, da sicer nisem točno informiran, da pa utegne priti do razdržavljenja vseh gledališč, je mož šel in napisal drugi dan v «Napreju» članek, v katerem brez sramu napada — koga? Demokrate seveda, ki komaj čakajo, da prodajo slovensko kulturo Jadranski banki. Gospod doktor K., sramujte se! Vreden sodrnik ste onemu žurnalističnemu kolegi, ki nas v «Napreju» obrekuje — kakor zna.

Zopet drugo je, kaj porečemo k surovemu obnašanju policijskih organov napram nekaterim «demonstrantom» v soboto. Ni dvoma, da more biti sodba o tej nepotrebnosti in nedovoljeni surovosti samo ena, ista kakor o drugih surovihi nastopih ta večer.

Ne domišljujem si, da bom politične nasprotnike spravil k drugačnemu mnenju. «Policajdemokrati» smo, zato nosimo odgovornost tudi za stražnike, in vsemogočno «Jutra» je pravzaprav sploh vsega krivo, kar je na svetu narobe.

Zgornja izjava se bila napisana za večerajšjo številko. Danes so bile zopet demonstracije, topot vsega akademskega dijaštva. Bilo so naperjene proti surovemu in nedovoljenemu obnašanju policije. Izvestni kulturni strici so pa seveda porabili upravičeno ogorčenje akademikov, da speljejo vodo na svoj mlinskiček. Razumljivo je, da začena tabrana

Ljubljani 1000 kron in za mladinske domove v Ljubljani 1000 kron.

*** Jugoslovanska gasilska zveza.** V Zagrebu so se pretežno soboto zbrali delegati Hrvatsko-slovenske vatrogasne zajednice in Zveze slovenskih gasilcev, da sestavijo pravila za Jugoslovansko gasilsko zvezo. Delegati so sestavili pravila v naprednem, strokovnem in nacionalnem duhu tako, da bo Zveza zamogla pospeševati gasilstvo cele države. V pravila je bilo med drugim sprejeto določilo, da Zveza podeljuje službene kolajne za 10- in 20letno pohvalno službo. Končno se je konstituiral odbor za pripravo gradiva za glavno skupščino tako: predsednik Fran Barle, starosta Zveze v Ljubljani; podpredsednik Mirko Kolarič, tajnik Zajednice v Zagrebu; tajnik Bogomil Toni, poveljnik Vatrogasnega društva v Samoboru.

*** Podraženje mesa in javni nameščenci.** Prejeli smo: Danes je bila pri deželnem predsedniku deputacija Zveze jugoslovanskih železničarjev, Zveze poštarnih organizacij in Osrednje zveze javnih nameščenecv in upokojencev, da dobi od njega odgovor, katere korake je deželna vlada storila na zahtevo gori navadene deputacije, ki je 12. t. m. zahtevala odgovor v teku 6 dni. Deželni predsednik je dal deputaciji sledeči odgovor: Deželna vlada je pri centralni vladi energično zahtevala omejitve izvoza mesa in živine. Ob enem je naročila ljubljanskemu magistratu, da maksimira cene na višino, kakor je bila pred nastalim podraženjem in kakor se vjemajo s cenami v Mariboru, Novemestu in Kranju. Magistrat mora v slučaju, da se mesarji maksimiranju cen ne pokore, ali da bi sploh ne hoteli prodajati, odzvati obrtne koncesije. Gospod predsednik je izjavil, da dobi točnejša poročila od magistrata še tekom dneva, da po njegovi informaciji stopijo zahtevane nižje cene v veljavo v sredo dne 20. t. m. Gospod predsednik je deputaciji tudi zagotovil, da zadeve ne bo izpustil iz vida in da bo vse ukrenil, kar je potrebno v varstvo konsumenta in špejicijno najbolj prizadete javne nameščenca. Deputacija se je po nadaljnjem razgovoru zadovoljila z odgovorom predsednika deželne vlade in mu tudi obljubila, da za sedaj ne ukrene ničesar, o čemur ni bil prej obvestila deželno predsedstvo.

*** Mesna kriza končana.** Mestno tržno nadzorstvo v Ljubljani poroča, da je vsled prepovedi izvoza takoj padla cena živini in cene mesa na trgu. Pričakovati je nadaljnjega padanja cen. Na pritisk mestnega magistrata se je zavezala firma Predovič, da bo dobavljala mestni občini tedensko 50 do 60 dobrih volov brez vsakega pričešavanja krav in bikov ali mlade živine, po nakupni ceni. Živina se bo dobavljala iz Hrvaške, ker je Kranjska vsled eksporta že preveč izčrpana. Mesarji ljubljanskega trga bodo prodajali meso teh volov po maksimalnih cenah, ki se bodo določale od tedna do tedna. S četrtnom, dne 21. aprila, pričeta s prodajo teh volov mesarja Keber in Ponikvar, stojnice ob zidu Mahrove hiše. Prihodnji teden prično še drugi mesarji s prodajo tega mesa. Ta teden je določena maksimalna cena 28 K za kilogram sprednjega dela in 32 K za kilogram zadnjega dela.

*** Praški "Hlahob" pride v Maribor dne 13. maja.** Mariborčani bodo českim gostom pridelali kar najdošeje sprejem.

*** Na iztoku naše države ni dežja.** Dočim smo imeli v Sloveniji in večji del tudi na Hrvaškem izdatno deževje, v istočnem in južnem delu Bosne ni prišlo do dežja, ker so močni vetrovi razgnali oblake. V krajih, ki so najvažnejši za našo prehrano, a to so istočni deli države, še vedno niso dobili tekoče zaljubljenega dežja.

*** Prodaja hiš v Zagrebu.** V Zagrebu je bilo v prvem četrtletju letošnjega leta prodanih 124 poslopij in stavbišče za skupno ceno 31.085.008 kron. Najdražja hiša je bila ona Miroslava in Stefanije pl. Turk, katero je Hrvatska trgovska banka kupila za 9.800.000 K.

*** Državni uradnik agitator za komunizem.** Kakor poroča "Politika", je beogradska policija aretirala Milana Sarića, tajnika ministrstva saobraćaja, ki je v kavarni "Zlatni lav" med ruskimi begunci agitiral za komunistično

stojlišče in galerije dijaštva ne more biti simpatična. Menim da to ni pravo sredstvo, s katerim se gledališka uprava skuša braniti proti temu, da bi maloštevilni najeti klakerji in statisti delali ljudsko razpoloženje in kazali javnosti, kako se kuha ogorčenje za in proti Akademiki so upravičeni, da zahtevajo od obeh prizadetih strank argumente. Tudi danes so izvestni kulturni delavci skušali dobiti po ceni klako. Odmeva med akademiki niso našli. Ko se poravnava spor zaradi zatvorjene galerije in ko dobe akademiki zadoščenje za nevalificirano obnakaenje nekaterih strankov, bo med onimi treznimi od njih, ki imajo lastno sodbo, (in teh je ogromna večina) zavrnilo prepricanje, da je civis academicus ravnotako malo primeren "Prügelknabe" za policije, kakor je malo primeren statist tistim zakonitim kulturnim delavcem, ki niso doslej ustvarili v naši kulturi ničesar, s čemur bi se smelo Slovanstvo uonašati izven najvišjih mej. Dr. V. K.

ruče. Begunci so sarica sami prijavili policiji.

*** Obtožba proti grofu Bobrinskemu.** V vlaku, ki je vozil iz Vinkovcev v Beograd, je bil v soboto gospodični Olgi Mišić, hčerki pokojnega vojvode Mišića, ukraden kovčeg, v katerem so se nahajali vsi akti v zadevi obtožbe proti grofu Bobrinskemu, komisarju na posestvih bivšega nadvojvode Friderika. Gospodična Mišićeva je uradnica direkcije državnih posestev in je bila poslana na sekvistrirano Friderikovo posestevstvo z nalogo, da prinese kot kurir v Beograd vse tozadevne dokumente. Grof Bobrinski je obtožen, da je kot komisar poneveril 13 milijonov kron!

*** Našla je Marija Janša,** učenka druge mestne dekliške šole v Ljubljani, denarnico z enim srebrnim dinarjem in pet rublji. Dobi se v upravi "Jutra", Sodna ulica št. 6.

*** Izgubljena zlatnina.** Dijakinja Štrukelj je na potu od Narodnega doma do Poljanskega nasipa izgubila denarnico, zlato zapestnico, zlato uro in razne malenkosti.

*** Tatovi brzojavne žice.** Med Logatcem in Vrhniko se sedaj vedno ponavljajo tatvine bakrene žice z brzojavnih drogov. Brzojavni mojster Valentin Triglav je sedaj že v tretje opazil tatvino žice. Tatovi so zopet odnesli 210 m žice v vrednosti 3.500 kron.

*** Žepna tatvina pred kinom.** V Ljubljani so postali žeparji silno predrzni. Celo pred kino hodijo prazni žepi in pompadure. Privatni uradnici Ani Avguštin je neznan žepar izmaknil pri vходу v kino, ko je množica čakala na zadnjo predstavo, usnjato torbico z 100 K in dvema ključema.

*** Aretacije.** Aretirani in deželnemu sodišču izročeni so bili: Jože Praprotnik iz Polhovca gradca ter brata Janca in Anton Jarc iz Medvoda, ker so ukradli Mlekarski zadrugi centrifugalni stroj, vreden 10.000 K in ga potem prodali nekemu kmetu v Medvodah za 2100 K. — Dalje je bil aretiran bančni sluga Alojzij C., ker je poneveril banki "Slaviji" svoto nad 13.000 K, ki mu je bila vročena za pošto.

*** Ukraden pariz.** Kavarnarju Francu Krapežu je bil iz njegove šupe v Mestnem logu odpeljan velik tovorni voz, takozvani "pariz", vreden 4000 K. Tatvine je sumljiv neki njegov hlapec.

*** Ponarejeni dolarji.** Iz Osjeka se poroča, da je tamkašnja policija izsledila 72 ponarejenih dolarskih bankovcev. Več sumljivih oseb je aretovanih.

Velika akademska protestna skupščina

V veliki dvorani univerze se je danes popoldne zbrala skoro vsa akademska mladina, da protestira proti sobotnim izgredom nekaterih policijskih organov. Zborovanju so prisostvovali tudi nekateri profesorji.

Za predsednika zborovanju je bil izvoljen iur. U. d. e. ki je očrtal dogodke v operi in nevalificirani nastop nekaterih policijskih organov napram akademikom, s katerim nastopom so bile v bistvu kršene temeljne akademske svobodščine, privilegiji, ki so stoletja zajamčeni akademski mladini. Zbor je viharno odobraval poročilo. Glasbenik Marolt je podal kritiko o razmerah v operi in priporočal vsem zborovalcem, da se orientirajo in bero ocene treznih kritikov in potem temu primerno nastopajo. Po kratkih debatah so bile z viharom odobravanjem in največjo solidarnostjo sprejete tri resolucije in sicer na a) policijsko ravnanjstvo, b) gledališko upravo in c) deželno vlado za Slovenijo. Resolucije so skoro enake vsebine.

V teh resolucijah akademiki odločno protestirajo a) proti kršenju akademskih pravic in svobodščin, b) proti brutalnemu postopanju policije napram akademikom, c) protestirajo, da ovira policija svobodo kritike. Dalje zahtevajo akademiki, da policija z njimi natančno ravna po predpisih, ki veljajo za postopanje z akademiki in na katere jo je univerza že večkrat opozorila. Dalje zahtevajo, da se uvede proti vsem prizadetim policijskim organom disciplinarna preiskava.

Po zborovanju so akademiki pridelili demonstrativni obhod z deputacijo na čelu pred deželno vlado, policijsko ravnanjstvo in pred gradsko gledališče.

Predsednik deželne vlade dr. Baltić je sprejel deputacijo in jo zagotovil, da ukrene vse potrebno, da se uvede stroga preiskava o dogodkih v operi. Akademiki so to izjavo sprejeli z odobravanjem. Demonstracija je bila povsem mirna in ni nikjer prišlo do kakakega incidenta.

VEČERNA DEMONSTRACIJA PRED OPERO.

Ker v pisarni dramskega gledališča ni mogla akademska deputacija intendantu izročiti resolucije, se je pešič akademikov že okoli sedmih zvečer zbrala pred opero in zabranila vstop vsakemu obiskovalcu. Deputacija je na to sprejel intendant prof. Juvančič. Na vsako točko je dal pojasnila, s katerimi pa deputacija ni bila zadovoljna. Pred opero se je med tem zbralo tudi številno občinstvo. Vmes

je bilo mnogo elementov, zlasti klerikalnih harangerjev, ki so skušali izrabljati stvar v postranske namene. Akademiki pa jim niso nasledili. Skoro uro so trajali razni govori, debate, ugovori, medklici in komični prizori. Govoril je tudi pesnik Podbevšek. Po daljšem parlamentiranju je deputacija dobila končni odgovor intendantov, ki zagotavlja akademike, da uvede preiskavo proti osebju. Demonstranti so se zadovoljili z odgovorom in odšli. Nekateri klerikalci so pri razhodu kričali: "Akademska omladina stoji za slovenskimi kulturnimi delavci!" Toda zaman so pričakovali odmeva.

Po 9. uri so se akademiki mirno razšli. Občinstvu je bila na to dana priloženost stopiti v opero k predstavi.

Izmed komičnih prizorov naj omenimo samo enega: Neki klerikalni provokater je dokazoval, da so policaji bili morda poklicani od "Jutra", češ iz gledališke pisarne se je govorilo z uredništvom "Jutra". Akademiki so sprejeli to dokazovanje z glasnim hehetanjem in moč, ki se je delal nevednega, da imajo redakcije telefone za to, da potom njih povprašujejo tam, kjer je mogoče dobiti informacije (kar se je tudi v soboto zgodilo, ko je redakcija izvedela, da se vršijo v operi demonstracije) — je moral obmolkniti.

Upati je, da bo akademska omladina dobila zadoščenje. Ogromna večina naših akademikov je že danes pokazala, da se ne da zlorabljati za intrige in je s tem dokazala svojo zrelost in treznost.

K zakonski drami v Bohinju

Poročali smo o zakonski drami v hotelu sv. Janez ob Bohinjskem jezeru. Najemnik Cvetković je ustrelil svojo ženo in sebe. K dogodku nam javljajo iz Bohinjske Bistrice še dodatno: Cvetković je bil bolešno ljubosumen. Če je njegova soproga, ki je bila prav živahna in vesele narave, le spregovorila besedo s kom, je bil že sila razburjen in si je domišljjal, da gre za zakonsko nezvestoto. Tudi ni trpel, da bi bila njegova soproga ljubkovala ali počezala v njegovi prisotnosti svoje štiriletno hčerke iz prvega zakona. Vsled močvirne bolehnosti ljubosumnosti je prišlo med zakonca čisto do viharnih preprirov. Tako je bilo tudi to pot. Po takšnem prepriro je Cvetković odšel z doma in izostal celih deset dni. Na to se je vrnil in blodil pet dni po hiši in okrog nje ter se pri tem igral z revolverjem, tako da mu je žena pri takšni priliki zbežala iz sobe. Ko je tako že 15 dni kuhal jezo in se udaljal svoji bolni fantaziji, je vstopil v petek proti česti uri zvečer nenadoma v kontor, prijel ženo za lase, jej nastavlil revolver ob sence in sprožil. Nesrečnica je bila v hipu mrtva. Obležala je na tleh, levico na sru, desnico stegneno od sebe, in kri je pordečila ves pod. Mož sam se je ustrelil v senco in obležal pri vratih, vendar je izdihnil šele v noči. Njegovo žrtev so prenesli k sosedu in jo položili na oder, moža pa pustili izprva ležati in ga pozneje položili na deske. Pri pogrebu se je izkazalo, da grob za moža ni dovolj dolg, zato so v neumestni strogosti napram nesrečniku vzeli njegovo truplo iz krste in je položil naravnost v grob, prekrili z deskami in nato grob zasuli. — Nesrečna zakonska zapuščina štiriletno dekletce iz ženinovega prvega zakona. Sirote vzamejo v oskrbo materini starši. Pri vseh, ki so poznali pokojno nesrečno gospo, je vest o njeni tragični usodi vzbudila globoko pomilovanje.

Sokolski vestnik.

sv. Češko Sokolstvo. Dne 3. t. m. se je vršil v Pragi občni zbor Češkoslovaške Orbe Sokolske. Kot zastopnika Jugoslovanskega Sokolskega Saveza sta se udeležila tega občnega zbora dr. Riko Fux in Dušan Bogunović. Na občnem zboru je podalo predsedstvo poročilo o delu ČOS. V zadnjem letu, zaključila so se zletna dela in poročila in končno so se izvršile volitve za prihodnjo upravno dobo. Poročila predsedstva nam pričajo o ogromnem delu, ki ga je izvršilo češkoslovaško Sokolstvo po osvoboditvi, najbolj pa o oni globoki ljubezni češkega naroda do Sokolstva, ki mu je dalo svobodo in lastno državo. Razvoj češkega Sokolstva v republiki je ogromen, število članstva je že prekorajilo 400.000 in ni daleč čas, ko bo prvi pol milijona Sokolov združen v ogromni organizaciji. ČOS. je imela dosedaj 44 žup, vsled ogromnega števila članstva so morali sedaj ustanoviti še deset novih žup, tako da jih je vsega skupaj 54, da se tako olajša podrobno organizacijsko delo v župah. Največ pozornosti se posveča strokovni vzgoji vadiateljev. V tem smislu delajo zlasti župe, v Pragi pa se vrši tečaj za tečajem, šola za šolo. Mnogo pozornosti se posveča tudi izobraževalnim sokolskim tečajem. V vseh župah in društvi so vpeljani obvezni izobraževalni tečaji, katerih se morajo udeleževati vsi člani, ki na novo vstopajo v društva, da se tako seznanijo s sokolsko idejo. Pravi član sokolskega društva postane samo oni, ki se izkaže, da je obiskoval te tečaje.

Gospodarstvo

= Enodstotni prispevek od državnih nabav za nabavne zadrage državnih uslužbencev. Po členu 70. uredbe o nabavnih zadragah državnih uslužbencev in o zvezi teh zadrag z dne 5. decembra 1920. D. R. br. 171. 300 ex 1920. je prispevati k zveznemu kapitalu tudi enodstotni odbitek vseh izplačil za državne nabave. Ker se pojavljajo dvomi, katere državne nabave so podvržene temu odbitku ker tudi uredba sama glede teh dobav ne nudi zadostne jasnosti, je finančni delegat odredil do nadaljnjega ukrepa ministrstva financ sledeče: 1.) Pri odbitku 1 odstotka za zvezo nabavnih zadrag veljaj v obče načelo, da je pridrževati ta odbitek pri onih dobavah, ki bazirajo na kakršnikoli pismeni ali ustnjeni pogodb (ugovoru). Za državne nabave v tem smislu torej ni smatrati malenkostnih ročnih nakupov pri trgovcih za manjše zneske, ki obremenjujejo uradni pavšal. 2.) Da pa se takšni nakupi docela ne odtegnejo temu prispevku, določam, da je za malenkostne ročne nakupe smatrati samo one dobave, ki poudine ne presegajo vsote 500 kron. 3.) Zaslugeh za različna popravila, oskrbovana za državne urade po nedržavnih podjetnikih, je vzporediti z ročnimi nakupi. 4.) Enodstotni odbitek naj ima izvrševati pri vseh nedržavnih, torej poleg privatnih tudi pridobitvenih podjetij samoupravnih teles od pogoju, označenim pod točko 2.) 5.) Odbitek ima izvršiti likvidujoči organ brez posebnega naloga, pri čemer je računati kolkovine od cele priznane nabavne cene.

= Izvoz živine in mesa. Zadnje dni smo zabeležili več na izvoz mesa in živine se nanašajočih informacij, ki so si deloma nasprotovale, deloma so nam bile pozneje označene kot netočne. Ljubljanska glavna carinarnica je se danes na naše tozadevno vprašanje dala sledeče pojasnilo: Izvoz živine, zaklane, kakor žive, mesa in drugih mesnih proizvodov je prost v Nemško Avstrijo, v Italijo pa ustavljen, ker je Italija sama uvoz naše živine in mesa prepovedala.

= Slovensko trgovsko društvo "Merkur" naznanja svojim p. n. članom, da priredi v prihodnjih večerih tečaj o carini, sestavljanju deklaracij itd. Tečaj bo trajal približno 14 dni. Trgovci in trgovske nastavitelje, ki se nameravajo tega tečaja udeležiti, prosimo, da prijavijo čimprej svojo udeležbo društvu "Merkur" pismeno ali ustmeno. Društvena pisarna: Gradišče 17/I. Gg. Člane opozarjamo na veliko važnost tega tečaja in jih vabimo, da se v čim večjem številu prijavijo. Pričetek in kraj tečaja bomo pravočasno objavili.

= Podpisovanje delnic Slovenske trgovske delniške družbe v Ljubljani. Opozarjamo, da se podpisovanje za pristop k Slovenski trgovski delniški družbi te dni zaključijo, vsled česar vabimo vse, ki se zanimajo za to gospodarsko trgovsko organizacijo, da zanesljivo do konca tega tedna vpošljejo svoje prijave, ker bi se pozneje vpisane prijave ne mogle vpoštevati.

= Obrtno nadzorstvo, ki obsega okrajna glavarstva Maribor, Ptuj, Ljutomer, civilni komisariat v Murski Soboti in obrtni oblasti v Mariboru in Ptuj, se nahaja v Mariboru na mestnem magistratu, soba št. 6. Uradne ure od 8 do 12.

= Tudi vzrok višjih mesnih cen. Poroča se nam iz krogov konzumentov: V zadnjih mesecih in še bolj v zadnjih dneh se konstantno dvigajo mesne cene. Zdi se, da je vzrok podraženja v mnogi meri veriženje z govejo živino. Znano je, da so izza leta 1918. mnogi zahrepeneli po dobrem zaslužku brez dela, pa so zaprosili za koncesijo živinske kupčije. V nekaterih občinah so se občinski odbori sicer soglasno izjavili proti podelitvi take koncesije, vendar se je podelilo mnogo koncesij. Ti "strokovnjaki" kupujejo živino od producentov in jo oddajajo mesarjem, seveda z lepim dobičkom. Cemu so ti posredovalci potrebni ravno v zadnjem času? Saj imamo vendar seje po deželi skoro vsak dan. Mesarji iz večjih krajev in mest se na sejmih lahko preskrbe z živino po svoji strokovnjaški izbiri ceneje kakor potom posredovalcev. Meso bi bilo gotovo iz prvih rok ceneje kakor iz drugih. Končno se nam ne vidi ravno za našo živinorejo potrebno še tretjega stanu, ki bi se okoristil na škodo naše živinoreje, oziroma konzumentov. Merodajne faktorje opozarjamo na to dejstvo, ter priporočamo, da se v zadnjih dveh letih podeljene koncesije za živinsko kupčijo odvzamejo, ter se s tem zopet dvignejo sejmji, ki so gotovo v splošno korist.

= Nove železnice. Iz Zagreba nam brzojavljajo dne 19. t. m. Danes je prispel semkaj pomočnik ministra saobraćaja, Savo Jelič, ki si bo na potu v Dalmacijo skupno z ravnateljem državnih železnic v Zagrebu, Franičem, načelnikom oddelka za gradnjo novih železnic, inž. Lapajnetom in tajnikom, inž. Fiserjem, ogledal gradnjo proge Gospič-Knin in pa progi Knin-Split in Perković-Sibenik.

= Nova tvornica za mizarske izdelke. V Sremskih Karlovcih so si tamkašnji mizarji ustanovili mizarsko zadrugo in lastno tvornico za mizarske izdelke.

Amerika in dolgoročni krediti. Kakor znano je izjavil finančni minister severo-ameriških zedinjenih držav, da ameriška vlada ne more dati evropskim državam nobenih kreditov, vendar da ne stavi nobenih ovir pri dajanju takih kreditov privatnim bankam. V teku

leta 1920 so ameriške banke komaj krije potrebe domače industrije. Vendar se je v istem letu posrečilo Belgiji, Švici, Švedski in Francoski dobiti znatne ureditve od privatnih bank, ki so ga pa morale plačati precej visoko. Povprečna obrestna mera za ta kredit znaša 8 odstotkov in tečaj od 90 do 97.

Medtem so, kakor javlja trgovska in obrtna zbornica v Zagrebu, osnovali ameriški finančni krogi novo denarno organizacijo, ki razpolaga s 100 milijoni dolarjev in katere namen bo dati inozemskim izvoznikom v smeri iz Amerike v Evropo dolgoročne kredite. Subskripcija tega kapitala napreduje kar najlepše in gospodarski krogi pričakujejo, da bodo podpisani zneski daleč presegali zgoraj nominirano vsoto. Tekom jeseni se pričakuje že začetek poslovanja omenjene organizacije. Naš konzulat v Newyorku misli, da bo mogoče dobiti kredit samo na podlagi osiguranja potrebnih jamstev.

= Mednarodni kongres transportnih delavcev v Zenevi. V ponedeljek dne 18. t. m. je bil v Zenevi odprt mednarodni kongres transportnih delavcev. Zastopniki so bili: Belgija, Danska, Nemčija, Francija, Velika Britanija, Holandska, Luksemburg, Norveška, Avstrija, Švedska, Švica in Češkoslovaška. V predsedstvo so zvoljeni Dörrig (Nemčija), Carrey (Francija) in Boering (Anglija). Kongresu je bil predložen sklep, v katerem kongres pooblašča tajništvo, izvrševalni odbor in generalni svet, naj budno in energično, bodisi po mednarodni zvezi prometnih delavcev sami, ali pa s sodelovanjem z mednarodnim delavskim pokretom v splošnem pobija vsa stremeljenja in nakane militarizma, imperializma in mednarodnega kapitalizma za podporo reakcije, protirevolucije in vojne.

Borza 19. aprila

Zagreb. Devize: Berlin 225 — 226,50, Rim 665 — 670, London 554 — 561, Newyork 139,50 — 140, Praga 196 — 196,50, Švica 2450 — 2460, Dunaj 22,30 — 22,45, Pariz 1008 — 1014, Budimpešta 50 — 51, Valute: dolar 138,50 — 139,50, avstrijske krone 23, rublji 75 — 82, češke krone 190 — 193, napoleoni 475 — 478, marke 228, leji 210 — 213, italijanske lire 650 — 660. Blagovna borza je bila jako slaba, ker se pričakuje zaradi obilnega dežja v kratkem izpremembe v cenah.

	denar	blago
Banka za Primorje	925	380
Hrvatska eskomptna banka	1510	1520
Jugoslovanska banka	585	605
Ljubljanska kreditna banka	925	
Eksploatacija drva	1750	1790
Slavonija	1275	1290
Srpska banka	760	770
Trgovsko-obrtna banka	405	410
Jadranska banka	1950	2000
Gutman	1470	
Praščediona	9900	10000
Narodna šumska industrija	745	760
Rečka pučka banka	435	460
Narodna banka	635	645
Goranla	710	
Banka Brod na Savi	279	281
Slovenska eskomptna banka	650	660

Dunaj. Devize: Berlin 1009 — 1015, Zürich 11,125 — 11,175, Budimpešta 237 — 239, Bukarešta 1025 — 1035, London 2525 — 2545, Milan 3090 — 3110, Praga 874 — 880, Newyork 638 — 642, Varšava 75,75 — 77,75, Pariz 4655 — 4695, Sofija —, Zagreb 447,50 — 451,50, Beograd 1790 — 1810. — Valute: marke 1010 — 1016, francoski franki 4640 — 4680, švicarski franki 11,075 — 11,125, madžarske krone 231,50 — 233,50, leji 1020 — 1030, levi 765 — 775, dinarji 1781 — 1801, lire 3075 — 3095, funti 2505 — 2525, dolarji 633 — 637, poljske marke 81 — 83, češkoslovaške krone 874,50 — 880,50, carski rublji 275 — 283.

Praga. Devize: Berlin 115,25 — 116,75, Zürich 1268,50 — 1271,50, Milan 351 — 353, Pariz 530,50 — 533,50, London 286,50 — 288,50, Newyork 71,875 — 72,875, Beograd 202,50 — 204,50, Bukarešta 117,375 — 118,875, Sofija 86,50 — 87,50, Dunaj 11 — 12, Varšava 8,60 — 9,60, Zagreb 51,25 — 52,25, Budimpešta 26,875 — 27,875. — Valute: Nemške marke 115,25 — 116,75, švicarski franki 1269,50 — 1266,50, italijanske lire 348 — 350, francoski franki 527,50 — 530,50, angleški funti 284,50 — 286,50, ameriški dolarji 70,875 — 71,875, jugoslovanski dinarji 193,50 — 195,50, rumunski leji 117,875 — 118,875, bolgarski levi 82,75 — 83,75, avstrijske krone 11 — 12, poljske marke 8,60 — 9,60.

Zürich. Devize: Berlin 9,175, Newyork 387, London 2271, Pariz 42,30, Varšava 0,71, Milan 28,40, Praga 7,975, Budimpešta 215, Zagreb 4,10, Bukarešta 940, Dunaj 1,675, avstrijske krone 0,90.

Vremensko poročilo

Ljubljana 306 m nad morjem					
Dan	Gas	Slana	Slana	Tempera-	Veljavi
	točka	točka	točka	tura	
	19. april	14. ur	230-2	2-3	brez veča
	21. ur	14. ur	728-3	5-6	"
	21. ur	21. ur	728-8	6-9	"

Srednja vlačena temperatura 4,0, normalna 13,4
Vremenska napoved: deželno hladno vreme
Solnce vzhaja ob 6:06 zahaja ob 18:54

Lastnik in izdajatelj
Konzorcij "Jutra".
Odgovorni urednik Vlt. E. Felenc.

Iz teme v luč

Roman.

Ej, imel je svoje vzroke. Pa nič za to, lahko privedem obilico drugih oseb.

«In dalje», sem rekel gledajoč mu ostro v obraz in govoreč prav počasi, «moram vedeti zakaj ste pred tremi leti v Hovracevi ulici umorili nekega človeka?»

Najsi je pri teh besedah čutil to ali ono, strah ali togoto, na njegovem obrazu se je prikazalo silno začudenje. Dobro sem vedel, ne nedolžno presenečenje, ampak začudenje, da je njegov zločin sploh znan. Za hip so se mu povsile čeljusti in molče je strmel v mene.

Zatem se je zavedel. «Ali ste blazni, gospod Vanghan?»

«Dne 20. avgusta leta 186... na številki... Horaceva ulica ste zabodli naravnost v srce nekega mladega človeka, ki je sedel pri mizi. Tudi dr. Ceneri je bil ob tistem času v sobi in še neki drugi človek z brazgotino na obrazu.

Ni se več poskušal izvijati. Planil je po konci, s krčevitim izrazom od togote na obrazu. Zgrabil me je za roko. Za hip sem mislil, da me meni napasti, a sem spoznal, da mi je samo hotel natančneje pogledati v obraz. Temu se nisem branil. Skoraj nisem pričakoval, da me spozna, tolikanj izpremenjen slepost obraz.

Vendar me je spoznal. Izpustil mi je roko in od jeze zacepetal z nogami.

«Bedaki! Norci!» je siknil. «Zakaj me niso pustili, da bi temeljito dovršil delo!»

Stopil je enkrat, dvakrat po sobi

gori in doli, ko pa se je zopet umiril, je ostal pred menoj.

«Velik glumač ste, gospod Vanghan», je rekel tako hladnokrvno in cinično, da sem osupnil. «Ukanili ste celo mene in jaz sem silno nezaupljiv.»

«Torej niti ne tajite zločina, lopov?»

Zmignil je z ramami. «Čemu neki proti očitcu? Nasproti drugim že utajim. Ker pa ste vrhu vsega sami zainteresirani na stvari, ni nobenega povoda za to.»

«Jaz sem intersiran!»

«Gotovo da, ker ste poročili mojo setro. Zdaj pa, moj imenitni človek, moj veseli ženin, moj dragi svak, vam povem, zakaj sem umoril tistega človeka in kaj sem menil z besedami, ki sem vam jih rekel v Genovi.»

«Tisti človek — iz jasnih vzrokov vam ne povem njegovega imena — je bil Pavlinin ljubimec. Prevedite besedo ljubimec v laščino — v ono, kar pomeni v tem jeziku beseda „drudo“ — pa boste razumeli, kaj sem menil. Plemenito kri imamo v svojih žilah po materi — kri, ki ne prenese nobene žalitve. Tisti človek je bil ljubimec Pavline, vaše žene, ponovim še enkrat. Ni ga bila volja poročiti njo, in zaradi tega sva ga s Cenerijem umorila — umorila tukaj v Londonu — in to v njeni navzočnosti. Pa kakor sem vam že enkrat rekel, gospod Vanghan, dobro je poročiti žensko, ki se ne more spominjati na preteklost.»

Poslano.*

V zadnjem času se pojavljajo zopet napadi na šefa naše opere g. Rukavina. Najbolj obširna obtožba je članek kapelnika Ungerja, zato se hočemo baviti predvsem s tem člankom. Pravico za to

imamo. Prvič imamo skoraj nesprenemo priliko opazovati delovanje in dirigiranje g. ravnatelja, drugič je sestavljen naš orkester večinoma iz članov, ki so že delovali v raznih umetniških centrih (Petrograd, Varšava, Praga, Berlin), ter pod vodstvom priznanih dirigentov. Imamo torej tudi nekaj kritične sposobnosti. Odgovarjali bomo tukaj najprej na vse glavne točke Ungerjeve obtožbe na koncu pa se bomo bavili tudi z osebo samega g. Ungerja, ki je še od lanske sezone v našem spominu nas vseh kot izvanredno nemuzikaličen, neroden začetnik.

Kot uvod svojemu članku piše Unger, da je zapustil našo opero, ker je smatral pod svojo častjo sodelovati še nadalje v ensembli g. Rukavine. Čeprav so to besede zelo žaljive, pustimo jih brez komentarja, ker ne žalijo g. ravnatelja, temveč kvečjemu druge kapelnike (predvsem g. Brezovška), kateri sodeluje še dandanes v našem ensembli in so torej po Ungerjevem mnenju vsaj ali slabši dirigenti, ali pa imajo manj časti v sebi kot Unger.

«Kardinalni pogrešek g. ravnatelja je površnost», prične Unger svoje argumente. «Površnost v znanju, interpretiranju študiranja». Koliko ima Unger pravice in razumevanja soditi o znanju in interpretaciji dirigenta, si bomo dovolili na koncu pojasniti. Tudi o površnosti v študiranju nismo dosegali ničesar opazili, vemo le, da se g. ravnatelj pri skušnjah zadoosti potrudil. Da izgubi pri vsaki morebitni diferenci na odru prisotnost duha je navadna laž. G. ravnatelj velja pri nas kot skozinskoz rutiniran in vedno dirigent na svojem mestu, kateri nikoli ne «zarje glavo v partituro» ter tudi nikdar ne dela kake konfuzije s tem, da daje orkestru ali pevcem napačna znamenja. Nadalje mu očita Unger, da je dirigiral simfonijo Čajkovskega na pamet le zato, da bi s tem odgovoril na vse napade kritikov. G. Rukavina ni nikdar in nikjer popreje naznanil, da namerava dotično simfonijo dirigirati na pamet; iz tega logično sledi, da jo je dirigiral pač zato, ker jo je znal! Mislimo, da bi bil Unger ne malo ponosen, ako bi bil zmogen di-

rigirati le eden stavek take simfonije na pamet. Znal ni niti «Strette» v Trubaduru ponavljati na pamet temveč je zelo krčevito pričakoval od g. Drvota danega ponavljalnega znamenja. Nadalje beremo v Ungerjevem članku, da «prepušča Rukavina študiranje solistov in zbora korepetitorjem». Zakaj pa so končno pri gledaliških nastajenih korepetitorji? Morda zato, da podučujejo nezmožne dirigente a la Unger? Kot ravnatelj bi imel gospod Rukavina zares le to dolžnost, da «nastavi poslednjo piko», ampak on dela več, veliko več, kar presega daleč njegov delokrog. Nam se zdi to zadnje očitjanje tako čudno, da ga zamoremo razumeti le na ta način, da je bil Unger, predno je prišel v Ljubljano, angažiran pri «Gledališču», kjer je imel ravnatelj naloge sam igrati, kasirati, kulise premikati in plakate nalepiti...

Trditve, da g. Rukavina trdovratno ignorira nemško opero je laž; na repertoiru imamo vendar: Veselo žene, Netopir, ter «Vaška šola», katera bo igrana v kratkem. Za kako Wagnerjevo opero je pač naš oder premajhen.

Najbolj nesramno pa je ako trdi Unger, da g. ravnatelj ne mara domačih umetnikov in jih celo «prežene» na vse štiri strani sveta». Resnici na ljubo pa moramo povedati, da se je v prvi vrsti oziral vedno na domačine, angažiral celo mlade, talentirane sile brez repertoira in rutine zgolj zaradi tega, da jim omogoči nadaljevanje študija v domovini. S tem je gotovo dokazal namero vzgojiti dober naraščaj, kateri bo služil naši umetniški kulturi. Oni, kar jih je bilo odpuščenih, so bili na lastno željo, ali pa je njihova domisljivost presegala njih znanje. Če si g. ravnatelj s trudom poišče velik del svojega ensembela v Pragi in Lvovu, mu ne more tega šteti nobeden v zlo dokler nimamo zadosti domačih moči. In ne pozabimo, da se potrudijo ti češki in poljski «sovražniki» kot učitelji na Glasbeni Matici in največji meri vzgajati nam dober domač umetniški naraščaj. Da bi g. Rukavina hujškal zbor

in orkester proti dirigentom, je seveda gorostačna laž.

To je naš odgovor g. Ungerju. Kar se pa tiče tega gospoda samega, moramo reči, da se nam zdi naravnost nečuvstvo, da se upa taka muzikalična kapaciteta kritizirati kakega dirigenta sploh. Človek, ki je tako nemuzikaličen in brez ritmičnega čuta, da si pri dirigiranju ne zna pomagati drugega; kakor da rabi poleg rok še noge in te v krasnem protitaktu z rokami, ni vreden, da se imenuje kapelnik še manj pa strokovnjak. Mi, ki smo opazovali njegovo dirigiranje, ali bolje rečeno taktiranje od blizu, vemo da ima ravno on sam vse te napake, katere po krivem očita g. ravnatelju in še mnogo drugih hujših! Ves njegov članek bi se nam zdel kakor neke vrste «autokonfesijske», ako ne bi pisal, da je g. ravnatelj «šarlatan». Mi smo namreč prepričani, da Unger ni zmožen take domisljivosti, da bi se štel med šarlatane. Če šarlatan, čeprav ničesar ne zna, zna vsaj narediti, kakor da bi nekaj znal; Unger pa še tega ne zmore. Lahko mu povemo, da je tematika, če bi bila za g. ravnatelja v resnici knjiga s sedmimi pečati, za Ungerja v sanjski pisani knjiga s sedemkrat sedemdesetimi pečati iz nove nerazdirljive materije. Mi smo tudi trdno prepričani, da v resnici urbenemu človeku ni bilo žal za tega «možicelasa». Kvečjemu nam članom orkestra, ker smo imeli največjo zabavo kadar je dirigiral on g. Unger.

Na koncu svetujemo šo g. Ungerju naj nikoli več ne kritizira kakega dirigenta in naj raje zarije svojo bistro glavo še bolj globoko v partituro kake — opere.

Neljubo nam je sicer javno o tej zadevi pisati, ali ker gotovi elementi mislijo, da bodo pospeševali našo glasbeno umetnost s takimi napadi, smo se čutili k temu moralno primorani.

Popolni orkester kraljeve opere.

Ljubljana, dne 14. aprila 1921.

* Za vsakbino je uredništvo odgovorno le v toliko, kolikor zahteva zakon.

Schicht

Skozi desetletja izkazalo se je

„Schichtovo milo“
znamka „jelen“.

Njegova kakovost, izdatnost in pralna zmoglost prihrani mnogo ribanja in drgnjenja. Schichtovo milo pere v mlečni vodi bolje, kot mnogo druga mila v vroči. Pazite le na poleg stoječe verstveno znamko!

Zastopstvo za Slovenijo ima trdka J. Globočnik in drug v Ljubljani.

Schicht

Naročajte dnevnik „Jutro“!

Mlinar, oženjen, če mogoče brez otrok, se išče za trgovski mlinar. Mesečna plača po dogovoru. Nasop 10. maja. Neslov povz. Anončna ekspedicijska Al. Matelič, Ljubljana. 679 4-4

Gosp. mizarški mojstri, pozor!

Gospodarska zadruga ljubljanskih mizarških mojstrov v Ljubljani ima v zalogi različni luž (Beiz). Dobi se pri učelniku g. Ferdo Primožiču, Ljubljana, Trnovski pristan 4. 687 3-2

Obvestilo.

Obveščava cenj. odjemalce in p. n. občinstvo, da sprejemava nova dela in popravila po najnižjih cenah. Golovi čevlji v zalogi. Turistovski čevlji domačega izdelka. 634 4

Ant. in Jož. Brajer-Kapole Ljubljana, Turjaški trg (Breg) št. 1.

20.000 kg
prima angleškega
kristal. boraksa

v vrečah po 100 kg bruto za neto, zacarinjeno, od skladišča Ljubljana ital. Lir 4.80, pri nadrobni oddaji Lir 5.—, event. tudi v SHS valuti. Vpraša se pri: COLONIALE OLAN-DESE, TRST. 636 10-5

Amerikansko strojno olje

Olje, lahko, za vretena;
olje za transmisije;
olje, strojno za poljedelake stroje;
olje, strojno za težke stroje;
olje za automobile, lahko;
olje „...“, izredno težko;
olje za cilindre;
olje proti prahu. 57 104-71

Glavna zaloga:

Medić, Rakovec & Zankl, d. z. o. z.
prej A. Zankl sinovi.

Zdrav jedilni in semenski krompir

se prodaja na južnem kolodvoru od 8. ure zjutraj do 6. ure zvečer 100 kg 200 kron, večje množine po dogovoru proti takojšnjem plačilu in odpeljavi. Vsak kupec naj denar in vreče prinese seboj. 655 6-6

Kupijo se stara, tudi pokvarjena dvokolesa, šivalni, pisalni in razni stroji. F. BATJEL, Ljubljana, Stari trg 28. 274 12-12

Vino izbrano, naravno, belo ali rdeče, novo ali staro, po vrlo nizki ceni na malo ali veliko, pošilja v poslatih sodih Ciglar, trgovina vins, Stubica, Hrvatska, Zagorje. 529 30-30

Trgovska in stanovanjska hiša,

prva vogalna enonadstropna, z desetimi stanovanji, na križišču važnih prometnih cest; druga, dvonadstropna, s petimi krasnimi modernimi stanovanji in vrtom. sta na prodaj. Prodaja se tu li poleg teh hiš ležeče veliko stavbišče. Vprašanja pod: „S. G. št. 244“ na upravn. „Jutra“. 684 4-3

Knjigovodjo, popolnoma samostojna moč, bilančnik in zmogel za pisarniškega vodjo se išče za takojšnji nastop v večje industrijsko podjetje v Ljubljani. — Poudarba z zahtevo plače na upravn. „Jutra“. 639 2-1

Kupi se še dobro decimálna tehtnica, ki potegne do 50 kilogramov. 701

Bencin

Petrolej rafinirani in oboje za Diselmotorie ter l' tovoimast, kolomaz na.

dobavlja po najnižjih cenah

„KOMET“
d. z. o. z.

Ljubljana, Dunajska cesta 33

Za občinske volitve

je za vsakogar nujno potrebno, da se seznanijo z novim volilnim redom.

V ta namen je pravkar izšel

Občinski volilni red za Slovenijo.

Naroča se pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Sodna ulica št. 6, in velja s poštnino vred K 4.40.

„JADRAN“

d. z. o. z.

21 104-72

Liubliana, Dunajska cesta št. 9

ima v skladišču in oddaja po najnižjih cenah:

Pšenično moko prvovratno banaško, koruzo, oves, pšenične otrobe, pšenično moko za krmo, proseno kašo, ješprenj, sladkor beli suhi kristal, češki v kockah, kavo, olje najfinjšje namizno, riž, južno sadje vseh vrst, čaj Ceylon, dišave vseh vrst, silve bosanske zračno sušene, čebulo makovsko, orehe bosanske, petrolej salonski, belo čiščen, bencin v zabojih, sveče, sol morsko in nemško belo, testenine vseh vrst, kolinsko kavo in praženo ječmenovo kavo, kolomaz jamčeno oljnat izdelek v zabojčkih in škatlicah vseh velikosti, mlo pralno, kristalno sodo, portland cement, čevlje moške, deške in ženske, trpež o ročno delo v vseh številkah, ter različno drugo blago. Oddaja se le v večjih množinah. Točna postrežba.

Prodá se radi preselitve

oprava sobe za gospode (Herrenzimmer), pisalna miza, klubfotelji, omara za knjige, otroška postelj. Naslov povz. uprava „Jutra“. 703 3-1

Cigaretni papir

Ollesoban „Ptič“ 10/100, Abadie, Altessa, Club 100, v knjigah, nadije strošnice Jakobi, Lemo in Radijske priporočila 642 3-3

Osvald Dobeč, Ljubljana Sv. Jakoba trg 9.

Obl. konces. zavod za pokončevanje podgan, miši in mrčesa, Kolodvorska ulica št. 39. 415 52-24

Prvovrstni atelje za orkoslikar-PRISTOU, hotel Malič, se priporoča. 685 5-5

Prodá se konj

(kobila), 145 cm visok, rjave barve, pet let star, vročekrvn, voz zapravljivčjek izvrtan za tek; na oljate ose in štiri peresa, sani z uslo zelo dobrem stanju ter njem prevlečene in na peresa. Istotam se prodá fotografski aparat 9 x 12; daljnogled oko in cifre Vprašanja nasloviti na Slavko Šušteršič, Radovljica. 613 6-5

Prodá se hiša

v dobrem stanju, s sadnim vrtom in njivo, oddaljena deset minut od Novega mesta in dve minuti od kolodvora Kandija. Natančnejša pojasnila daje J. Zrimšek, Kandija št. 9 pri Novem mestu, event. Willenpart, Rožna dolina št. 268 pri Ljubljani, vila „Oreh“. 685 3-2

Spedijska trdka

Ludovik Ševar vd.

na Rakeku

preskrbuje najhitrejšo vse v spedijsko stroko spadajoče posle, tudi 643 4

ocarinjenje.

Naročajte in širite sledeče

leposlovne knjige:

Anatole France - Debeljak: Pingvinski otok. Roman. Cena broš. 42 K, po pošti pripor. 2 K 40 v več.
Dostojevskij - Levstik: Besi. Roman v IV. delih. Broš. 36 K, vez. 50 K, po pošti pripor. 4 K 60 v več.
Goncourt - Pastushkin: Dekle Elim. Roman. Broš. 10 K, vez. 16 K, po pošti 1 K 80 v več.
Cervantes - Sorli: Tri novele. Broš. 10 K, vez. 16 K, po pošti 1 K 80 v več.
Shakespeare - Zupančič: Sen kresus noči. Broš. 22 K, vez. 28 K, po pošti 1 K 80 v več.
Anto Debeljak: Solnce in senca. Broš. 10 K, vez. 15 K, po pošti 1 K 80 v več.
Stritarjeva antologija. Uredil dr. Iv. Prijatelj. Broš. 18 K, po pošti 2 K 60 v več.
Josipa Jurčiča zbrani spisi. Druga izdaja. Uredil dr. Ivan Prijatelj. I. zvez. broš. 22 K, po pošti 3 K 60 v več. II. zvez. broš. 22 K, po pošti 2 K 60 v več.

Knjige se naročajo pri založništvu:

Tiskovna zadruga v Ljubljani,
Sodna ulica 6. 66 39